

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 27 Eylül 2023
Sayı : 175

Umut AKDOĞAN
Ankara Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Umut AKDOĞAN

Ankara Milletvekili

Tel: 0312 420 57 86 – 0312 420 57 87
E-posta: umut.akdogan@tbmm.gov.tr
Adres: Halkla İlişkiler Binası 3. Kat B326
TBMM / ANKARA

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Tarih: 3-10-2023	Esas No:2/1595

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK LİĞİ
27 Eylül 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
27 Eylül 2023
No: 1290606

GENEL GEREKÇE

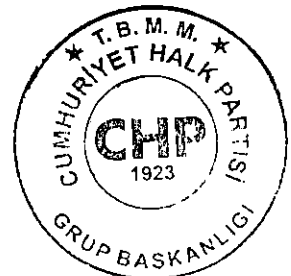
Çağımızın sosyal ve ekonomik gelişimleri, kitlelere yönelik hizmet gereksinimini yaratmış ve bunlar için üretim zorunluluğu doğurmuştur. Buna bağlı olarak, bireysel sözleşme modeli yanında, yeni bir sözleşme modeli ortaya çıkmıştır. Bankalar, sigorta şirketleri, seyahat ve taşıma işletmeleri, dayanıklı tüketim malları üretimi ve pazarlaması yapan girişimciler, bireysel sözleşmenin kurulmasından önce soyut ve tek yanlı olarak kaleme alınmış sözleşme koşulları hazırlamakta, bunlarla gelecekte kurulacak belirsiz sayıda, ancak aynı şekil ve tipteki hukukî işlemleri düzenlemektedirler. Önceden hazırlanan bu tipik sözleşme koşulları için 11/1/2011 tarih ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 20'nci maddesinde genel işlem koşulları terimi kullanılmaktadır.

Kitlelere yönelik bu sözleşmelerde, sözleşmenin kurulmasına ilişkin görüşmeler ve pazarlıklar yapılması söz konusu değildir.

Nitekim Avrupa Birliği mevzuatı kapsamında, 5 Nisan 1993 tarihli ve 93/13/EWG sayılı "Tüketici Sözleşmelerindeki Kötüye Kullanılabilecek Şartlara İlişkin Direktif"te ve Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Parlamentosuna sunulan Avrupa Sözleşme Hukukuna yönelik 2003/C 63/01 sayılı Eylem Plânının 4.2 maddesinde genel işlem koşullarına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler öngörülmüştür.

Ancak 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un "Tüketici sözleşmelerindeki haksız şartlar" başlıklı 5'inci maddesinde "Tüketiciyle müzakere edilmeden sözleşmeye dahil edilen sözleşme" şartları için 6098 sayılı kanunda öngörülen "genel işlem koşulu" teriminden ayrı olarak haksız şartlar tanımı yapılmıştır. Oysa Kanun koyusunun Kanunlar arasında dil birliğini sağlaması gerek yasamanın niteliği açısından gerek de uygulamada yaşanabilecek sorunların önüne geçmek bakımından önemlidir.

Bu nedenle Teklif ile 6098 sayılı Kanun ile 6502 sayılı Kanun arasında dil birliğinin ve uyumun sağlanması, genel işlem koşullarının tüketici sözleşmelerindeki niteliği ile ilgili düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – Teklif ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunun 20’inci maddesi ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 5’in maddeleri arasında dil birliği ve uyumun sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 2 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 3 – Yürütme maddesidir.

TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 5'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Tüketicisiyle müzakere edilmeden sözleşmeye dahil edilen sözleşme hükümleri genel işlem koşullarıdır. Tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde dürüstlük kuralına aykırı düşecek biçimde tüketici aleyhine dengesizliğe neden olan genel işlem koşulları haksızdır.

(2) Haksız genel işlem koşulları kesin olarak hükümsüzdür. Sözleşmenin bu hükümleri dışındaki hükümleri geçerliliğini korur. Bu durumda sözleşmeyi düzenleyen, kesin olarak hükümsüz sayılan hükümler olmasaydı diğer hükümlerle sözleşmeyi yapmayacak olduğunu ileri süremez.

(3) Genel işlem koşullarının tüketiciyle müzakere edilmediği kabul edilir. Sözleşmeyi düzenleyen, bir genel işlem koşulunun münferiden müzakere edildiğini iddia ediyorsa bunu ispatla yükümlüdür. Sözleşmenin bütün olarak değerlendirilmesinden standart sözleşme olduğu sonucuna varılırsa, bu sözleşmedeki bir şartın belirli unsurlarının veya münferit bir hükmünün müzakere edilmiş olması, sözleşmenin kalan kısmına bu maddenin uygulanmasını engellemez.

(4) Genel işlem koşulunun yazılı olması hâlinde, tüketicinin anlayabileceği açık ve anlaşılır bir dilin kullanılmış olması gerekir. Sözleşmede yer alan bir hükmün açık ve anlaşılır olmaması veya birden çok anlama gelmesi hâlinde; bu hüküm, tüketicinin lehine yorumlanır.

(5) Faaliyetlerini, kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütmekte olan kişi veya kuruluşların hazırladıkları sözleşmelere de niteliklerine bakılmaksızın bu madde hükümleri uygulanır.

(6) Bir genel işlem koşulunun haksızlığı; sözleşme konusu olan mal veya hizmetin niteliği, sözleşmenin kuruluşunda var olan şartlar ve sözleşmenin diğer hükümleri veya haksız genel işlem koşulunun ilgili olduğu diğer bir sözleşmenin hükümleri dikkate alınmak suretiyle sözleşmenin kuruluş anına göre belirlenir.

(7) Genel işlem koşullarının haksızlığının takdirinde, bu şartlar açık ve anlaşılır bir dille yazılmış olmak koşuluyla, hem sözleşmeden doğan asli edim yükümlülükleri arasındaki hem de mal veya hizmetin piyasa değeri ile sözleşmede belirlenen fiyat arasındaki dengeye ilişkin bir değerlendirme yapılamaz.

(8) Bakanlık, genel olarak kullanılmak üzere hazırlanmış sözleşmelerde yer alan genel işlem koşullarının, sözleşme metinlerinden çıkarılması veya kullanılmasının önlenmesi için gerekli tedbirleri alır.

(9) Genel işlem koşullarının tespit edilmesi ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile sınırlayıcı olmamak üzere haksız genel işlem koşulu olduğu kabul edilen sözleşme hükümleri yönetmelikle belirlenir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

